

KÉSEI RÓZSA. (Lásd az 543. lapon.)

A MÁS KÖDMÖNE.

— Elbeszélés. —

(Folytatás.)

ESZÁLLT az udvarra, szerencsétlenségére! Alig lépett néhányat a földön, iszonyu rémülettel vette észre, hogy a morzsát nem a jószívű Linka szórta oda, hanem valami gonosz ellenség; mert lába csakhamar fogva volt egy horogban s amint ki akart ebből vergődni, csak még szorosabbra huzódott a csalfa horog — meg volt fogva, nem menekülhetett! Hasztalan csattogtatá szárnyait, hasztalan csiesergett fájdalmas hangon, szabadságát többé vissza nem nyerheté! Kétségbeesetten vergődve várta sorsát; reszkette gondolt arra, hogy minden perczen jöhet az a kegyetlen ember, aki e horgot ide tette; aztán megfogja és ki tudja . . . talán megöli!

— Oh! Mért is vannak olyan kegyetlen emberek, kik megrontják a mások boldogságát minden szükség nélkül! Egy pillanatnyi hiábavaló mulatság kedvéért kineznek, megölnek ártatlan állatokat, melyek sohasem vétének senkinek! Oh! de van-e jogom ily panaszra? Nagyon jól emlékszem . . . mikor még nem voltam átváltozva, hány ártatlan madárkát öltem meg csupa mulatságból! Megsajnáltam-é csak egyet is, mikor kinosan vergődött előttem? Remélhetek-é szánalmat én, ki soha sem szántam meg a gyöngébbeket! Oh én boldogtalan! Csak még ez egyszer menekülhetnék szerencsésen! Csak még egyszer visszanyerhetném régi alakomat, minden ígyekeztemet arra fordítanám, hogy boldoggá tegyek másokat!

Igy sohajtozott a szerencsétlen Arthur a veréb bőrében s iszonyu gyötrelmeket szenvedett azon perczek alatt, míg várta, mi fog most vele történni. Csak Linka szabadíthatta volna meg! Menynyire sovárgott most a jó kis leány után, kit hajdan mindig annyira csufolt! De hasztalan volt minden reménye. Mintegy félóra múlva megnyílt a ház ajtaja s egy fiu lépett ki vigán füttyörészve. A szegény veréb rémülete mindinkább növekedett, midőn a fiu jókedvűen kiáltá:

— Ahá! egy jó madarat már fogtunk! No megállj, semmirevaló veréb! Nem fogsz többé csiripelni, sem buzát lopni, mert kitekerem a nyakadat.

A szerencsétlen veréb kétségbeesett erőfeszítéssel iparkodott menekülni, de nem tudott helyéből mozdulni . . . a fiu már lehajolt hozzája . . . már megragadta s ekkor Arthur szive oly hevesen dobogott, hogy . . . fölébredt mély álmából s egészen izgatottan ugrott ki ágyából.

Hamarjában alig tudta, csakugyan álom volt-e, vagy igazán megtörtént vele mind az a csodálatos átváltozás. Szemeit dörzsölve mondogatá:

— Boldog Isten! milyen álmom volt! Mennyi veszedelem üldözött álomban, mennyit buktam, szaladtam, szenvedtem . . . szinte csoda, hogy bele nem haltam! De hála Istennek, csak álom volt az egész s szerencsére nem vagyok sem öreg asszony, sem vak, sem koldus, sem ló, macska vagy veréb. Br! most is reszketek, ha eszembe jut, minő bajok értek álomban! Árokba zuhantam, az ablakon kiugrottam, mint lovaeska holtra fíradtam, majd börtönbe is hurezoltak s

utoljára mint verebet majd megöltek. Bizony szerencse, hogy ebből semmi sem történt meg igazán. Hanem ilyen éjt nem kívánnék többé soha!

Tükör elé állt, hogy meggyőződjék, hogy csakugyan régi arcza és alakja van-e még, s mikor megpillantá magát, ilyen formán gondolkozott:

— Igen, igen, ez azon arcz, mely álomban ama gonosz fiu képében folyvást üldözött, ez az a fiu, kitől annyira rettegtem, kít annyira gyűlöltem. Ahol csak megjelent, ott bizonyosan történt valami gonosz csiny. Pedig őszintén megvallva azt hiszem, ilyen voltam eddig valósággal is és fogadni mernék, sokan nagyon kiállhatatlan rossz fizikónak tartottak. Például Linka kétségkívül neveletlen rossz fiunak tart, kis cziczája szintén s aligha a lovacska is egyet nem ért velök. Milyen furcsa volt az, mikor álomban mindig mások alakjában jártam. Igazán a más ködmönét viseltem s csodálatos, mennyire másképp gondolkoztam a más ködmönében. Nem volna többé semmi kedvem, hogy Linkát boszantsam, — — igazán nem!

Ugyanezen reggel a jó Linka is izgatottan kelt föl. Nem voltak ugyan olyan furcsa álmai, mint Arthurnak, de mihelyt fölébredt, rögtön eszébe jutott kedves cziczájának tegnapi veszedelme s félt, hogy ez a veszedelem ismétlődni fog. Mit csináljon? hová rejtse kedves cziczáját, hogy Arthur ne bántassa? A szobában nem tarthatja többé maga mellett, ott minduntalan szeme elé kerülne a pajkos fiunak; legjobb lesz a konyhába bekvártélyozni és megkérni Bettit, a szakácsnét,

hogy ne eressze a szobába és védelmezze Arthur ellen is, ha ez netalán a konyhába menne. Azonnal ki is ment a konyhába Bettihez, ki szívesen megígérte, hogy ottalmába veszi a cziczát.

— Legyen nyugodt, kisasszonykám, szólt Betti, majd vigyázok én a cziczára. Tudom, hogy az úr szereti bántani a macskákat, pedig magam is nagyon sajnálnám, ha kedves kis cziczuskáknak valami baja esnék. De hová is lett megint az a macska? Épen most volt itt, s már eltűnt. Bizonyosan az ebédlőbe szökött, mert tudja, hogy ott minden reggel tejcskét kap.

— Istenem! szólt Linka ijedten, és Arthur talán szintén ott van már, várja a reggelit! Oh, szegény kis cziczám!

Aggódva sietett az ebédlő felé, de a mint a félig nyitott ajtóhoz ért, nagy meglepetéssel hallá Arthur hangját a szobában.

— Szegény kis cziczuska, mondá Arthur, tegnap ugyancsak megriasztottalak, ugy-e? Féltél, szepegtél, szegény kis állat! De ne félj többé, nem lesz semmi bajod.

Arthur hangjának szelidsége által kissé megnyugtatta, de azért mégsem teljesen bizva a fiu jóakarátában, Linka belépett az ebédlőbe s bámulva látta, hogy Arthur az ablaknál ülve ölében tartja és gyöngéden simogatja a cziczát.

— Jó reggelt, kedves Linka! szólt Arthur oly nyájasan, mint ezelőtt soha sem.

— Jó reggelt, kedves Arthur! Mennyire örvendek, hogy oly jó barátságban

látlak kis cziczámmal, a helyett... a helyett, hogy...

— A helyett, hogy üldözném és bán-tanám, ugy-e? Tudod, Linka, meggon-doltam a dolgot s nem bánom többé a cziczákat... Most már tudom, mennyire szenvednek az ilyen szegény állatok, ha bántja őket valaki.

Linka oly nagyra mereszté apró sze-meit bámulatában, hogy Arthur akarat-lanul nevetésre fakadt. De a kis leány még nem bizott pajkos rokonában, attól tartott, hogy ennek látszólagos jósága alatt valami gonosz terv lappang. Magá-hoz vette tehát a cziczát s hogy Arthur figyelmét másra fordítsa, kérdé:

— Nagyon szép idő van, — nem fogsz ma kikocsizni?

— Nem igen. Tegnap nagyon meg-hajtottam a szegény lovacskát... félek, hogy talán meg is erőltettem. Hadd pi-henjen a szegény pára. Tudom, mennyit szenvedett tegnap.

Linka mindinkább bámult Arthur változásán s titkon csak azt kérdé magá-tól, vajlon sokáig fog-e ez a jósága tar-tani?

— Tessék jönni reggelizni! szól-t ekkor a cseléd, az asztalra helyezvén a kávé, kenyeret és vaját.

A néni is épen belépett s az asztal-hoz ülni készült. Arthur elébe sietett, gyöngéden kezét csókolt, aztán az asztal-hoz vezette, helyre igazította a néni ka-ros székét, a zsámolyt, midőn pedig a néni leejtette szemüvegét, — ami majd mindig meg szokott történni, mikor föl akarta tenni, — Arthur gyorsan odaug-

rott s fölemelte, még mielőtt Linka meg-mozdulhatott volna.

— Te ma nagyon kedves vagy, édes Arthurkám, szólta a néni és még a ren-desnél is nagyobb meglepéssel nézte a szép fiút.

Linka ezalatt elkészíté a kávé, s az-tán kenyeret akart szelni, és vajjal meg-kenni, mert ezt mindhárman nagyon sze-rették reggelire, — de midőn a kenyér felé fordult, nagy meglepetéssel látta, hogy Arthur már vágott szép vékony da-rabokat, ügyesen meg is kente vajjal s így elvégezte egy részét Linka munkájá-nak. És ami még inkább meglepte Lin-kát, — Arthur a morzsákat gondosan fel-retette »a kis madaraknak,« mint mondá.

— Ha ilyen marad Arthur továbbra is, akkor igazán egész öröm lesz vele egy házban élni, gondolá Linka.

— Kedves leányom, szólta Mari néni, a pohárszékben van két jó pogácsa, hozd el Arthur számára.

— Oh, édes nénikém, az már igazán fölösleges, szólta Arthur őszintén. Hiszen olyan pompásan reggeliztem, minék egyem többet?

— Csak vedd el, az ilyen magad-forma fiúnak jó étvágya szokott lenni; és ha most mindjárt nem kell, tedd a zse-bedbe, később majd megeszed.

Arthur elvette a két pogácsát, de aztán nem nyugodott addig, míg az egyi-ket Linka el nem fogadta tőle. Kevéssel utóbb aztán így szólta a néni.

— Kedves Arthurom, ha nem akarsz kikocsizni, keress valami más szórakozást. Tudom, hogy unatkozol itt az én esőndes házamban, nem igen vig szünidőd van

nálam. Itt van két huszas, fogd, vásárolj magadnak valamit, vagy mulass rajta.

Arthur megköszönte szépen s mindjárt arra gondolt, hogy az egyik huszast Linkának adja; de aztán eszébe jutott, hogy ha ő Linka helyzetében volna sértené a pénzajándék, szívesebben fogadná valami egyéb jelét a figyelemnek; elhatá-

rozta tehát, hogy a kapott pénzen vesz valami szép ajándékot Linkának, mintegy kárpótlásul a sok boszuságért, melyet eddig okozott neki. Mialatt ezen gondolkozott, Mari néni így szólt Linkához:

— Nézd csak, találtam egy régi képet, mely épen jó lesz a kilyukasztott spanyolfal összetoldozására. Mondd meg a

ARANYMOSÓ FIÚCSKA. (Lásd az 541. lapon.)

szakácsnének, hogy csináljon egy kis pépet, aztán ragaszd szépen a képet a spanyolfalra.

— Oh, nénikém, szólt Arthur gyorsan, ha a spanyolfalat kell igazítani, az az én munkám, mert én lyukasztottam ki. Mindjárt megcsinálom.

— Nagyon köszönöm, édes Arthur, szólt Linka. Ha megcsinálod, akkor én

elvégezhetem még délig ezt a sürgős varrást s ezt nagyon szeretném.

Arthur azonnal hozzá is fogott a spanyolfal kiigazításához, mialatt Linka szorgalmasan varrogatott, a néni pedig levelet írt Arthur szüleinek. Épen befejezte a levélírást, mikor Arthur is elkészült a spanyolfal igazításával s ekkor a néni így szólt:

— Arthur, nem irsz szüleidnek? Már rég nem irtál!

— Az igaz! De mikor az a levélírás olyan unalmas!

— Igen, de a szülőknek nagy örömet okoz ám, ha levelet kapnak gyermekeiktől; képzeld magadat édes atyád helyzetébe . . .

— Oh, az komoly dolog, másnak a ködmönében járni, szólt Arthur nevetve. De igaza van, kedves nénikém; azonnal hozzáfogok és írok egy hosszú levelet.

Meg is tette rögtön s Mari néni aztán mindkét levelet elküldte. Épen fölkelte Arthur az íróasztaltól, midőn Linka kimenni készült, hogy a boltban ezernát és szalagot vásároljon. Egyedül kellett az ilyféle dolgokat elintéznie, mert Mari néni gyöngé és beteges volt, nagyon ritkán mehetett ki a házból. Arthurnak eszébe jutott, hogy ha ő olyan kis lány volna, mennyire jól esnék neki, ha valaki kísérné. Azonnal ajánlkozott tehát, hogy elkíséri Linkát s a kis leány nagy örömmel fogadta el az ajánlatot, sőt titkon olyanformát kezdett gondolni, hogy ebből a kiállhatatlan Arthurból igazán szeretetreméltó fiú lett. Vigán haladtak le a lépcsőn s különösen a jó Linka egészen boldog volt. Hogy is ne? Hiszen máskor kora reggeltől estig csupa félelem és bosszúság közt folytak napjai, ma pedig csak örülhetett mindennek, amit Arthur tett és mondott neki. És amint szépen karonfogva sétáltak az utcán, Arthur megszólalt:

— Linka, tudod é, mit akarok venni azon a pénzen, melyet ma a néni adott?

— Mit?

— Hát egy szép kis ezüst gyűszűt a te számodra, mert láttam, hogy régi gyűszűd már rosz. Még tegnapról is maradt egy kis pénzem . . . épen elég lesz.

— Oh, te nagyon is jó vagy! Hogyan fogadhatnám én ezt el tőled? Hiszen így megfosztanád magadat minden pénzedtől, amit a néni multságodra adott neked.

— Soha se törődjél azzal, felelt Arthur s titkon ezt gondolá: Eléggé gyakran megfosztottalak én tégedet multságaidtól, ideje, hogy én is áldozzak érleted valamit.

Ezalatt befordultak egy utcásarkon s itt egy rongyos, sápadt fiú tünt szemökbe. A jó Linka most már sajnálta, hogy Arthur vele van; szeretett volna néhány krajczárt adni a szegény fiúnak; de ez épen az a fiú volt, kit tegnap Arthur anyyira üldözött... bizonyosan most ismét bántani fogja és nem engedi, hogy Linka alamizsnát adjon neki. Mialatt azonban ezen gondolkozott, Arthur megszólalt:

— Linka, nézd csak azt a szerencsétlen fiút! Szeretném, ha tehetnénk érte valamit. Éhezik, nyomorog, — óh, mily szerencsétlen szegény!

Ha nem lettek volna az utcán, Linka bizony rögtön nyakába ugrott volna Arthurnak, hogy megcsókolja e szavaiért. Arthur pedig oda hívta a szegény fiút, kikérdezte, hogy kicsoda? minek esenek-e szülei? és mért nem megy dolgozni, mikor a kertekben, mezőkön van munka elég s mindenütt keresik a kapás embereket.

— Oh, kedves ifiur! felelt a szegény fiú szomorúan, szívesen mennék dolgozni,

de nem lehet; a munkásnak magával kell vinni szerszámját s nekem nincs ársóm, kapám; és ha volna is, ilyen rongyosan meg nem tűrnének a többi munkások maguk közt!

Linka félénken meghuzta Arthur karját.

— Arthur... ha akarnád... ha megtennéd...

— Mit, édes Linkám?

— Ha azt a pénzt, amin nekem akarsz ajándékot vásárolni, e szegény fiú fölségelésére fordítanád... olyan boldog volnék! Nekem nincs szükségem az ezüst gyűszűre, még jó a régi is... nézd, itt van egy szerszám-kereskedés... itt vehetnél egy kapát. (Vége következik.)

AZ ERDŐ ÁLLATAI.

LÁTTATOK-é egy nagy, nagy erdőt? Nem ám olyan faluvégi vesszőst, a minőt a kis gyermek hajlandó erdőnek tartani, mivel hajtása: magasan tul nőnek fejére, — hanem olyan ezer meg ezer fát, a melyek közel állanak egymáshoz mint sorban a katona, s a mely fák közül akárhány oly vastag, hogy azt a »KIS LAP« olvasói közül hatan összeállva sem tudnák körül karolni, és oly magasak, hogy hátra vetett fejjel sem látnák meg egykönnyen a tetejét.

Pompás egy hely az ilyen erdő. Akkor a sok szép cserfa, meg bükk és tölgy ágai tele vannak aggatva szép zöld lombozattal, ami aztán hives, árnyas ernyőket képez. Hanem a nagy fák között sok helyen letelepül sok apró-cseprő fa és bo-

kor is. Persze fogadom, hogy az én kis népem ezeket sokkal jobban kedveli mint ama magy fa-óriásokat.

Valjón kitalálhatók-e, hogy mino kisebb fákról és bokrokról beszélek? Azok nehezen, a kik nem laknak erdős vidéken, épen ezeknek a kedveért megsugom tehát, hogy én bizony a jó mogyorót termő mogyorófa, a szeder, a málna és még több másra gondoltam.

Igaz, ezek jó gyümölcsöt adnak, csak az a baj, hogy nem lehet oly könnyen hozzájuk jutni mint hinnétek, mert az ily apróbb fák, és szurós, szőrös, hajlékony hajtásu bokrok annyira összenőnek, hogy csak nehezen hatolhat át közöttük még az iskolás kis nép is.

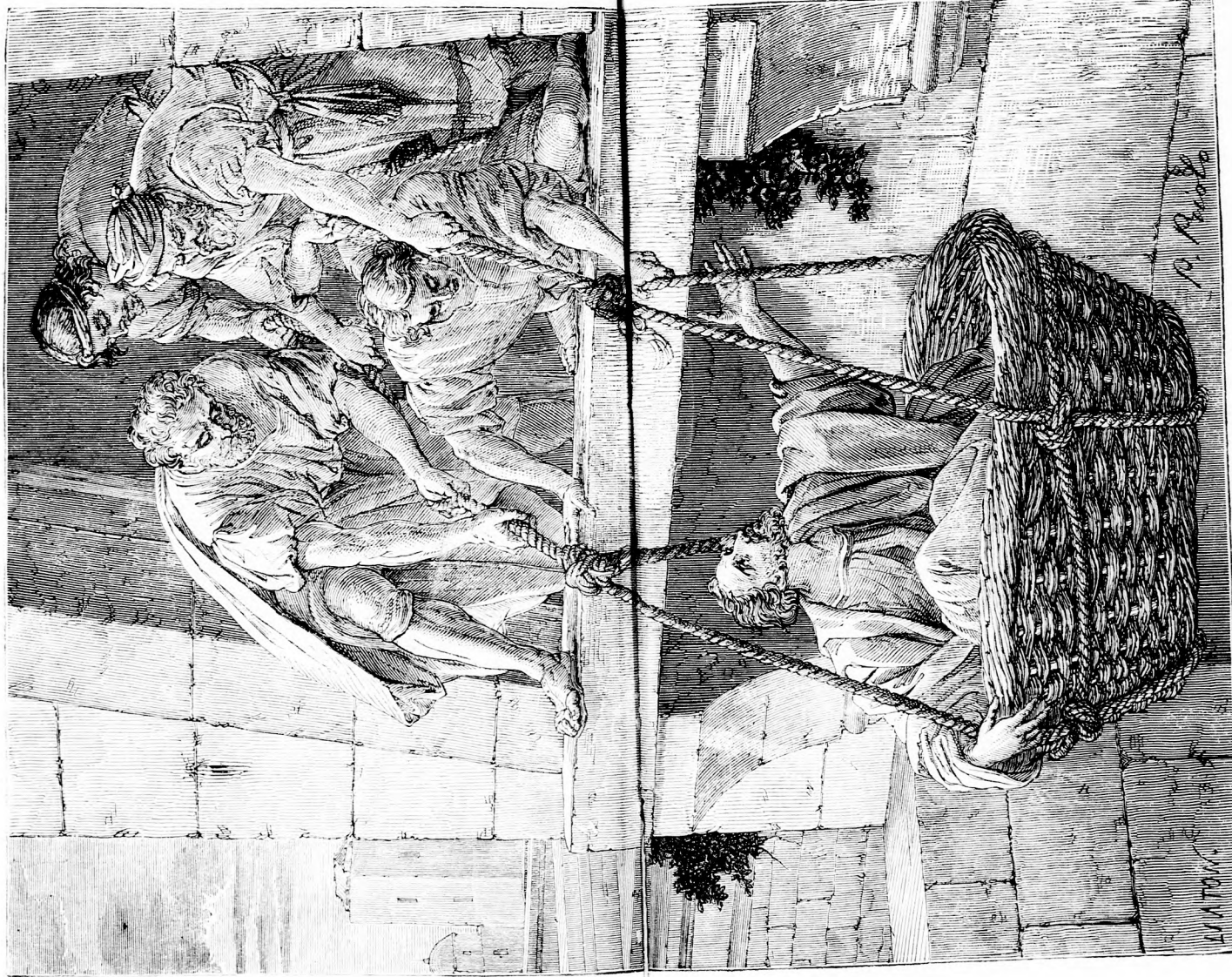
No már most, gyermekek, képzeljétek magatoknak egy ily erdőt, többnyire hegyoldalon, mivel a sikon inkább kenyérnek való gabonát termelnek, de meg aztán ne úgy képzeljétek, hogy ott áll ezer, meg ezer óriás fa, s azoknak lábainál a sűrűséget képező bolondosan összenőtt sok bokor. Megvan ez is. De van még más egyéb is: egy oldalban víz-mosta mély, mély árok, szélein magas fák, itt-amott egy-egy ledülve, közöttük feleseperező édes gyümölcsöt adó bokrok, meg odább egy nagy sereg kiszáradt fa, a melyeket gonosz, pusztító rovarok öltek el, mert gazdájuk nem gondoskodott arról, hogy a rovarokkal élő jó kis madarak ott elszaporodjanak és aztán az ilyen erdő némely helyen oly messze, messze elnyulik, hogy ha jól betarisznyálva elindulunk, és reggeltől estig alig pihenve mindég megyünk-mendegélünk, mégis napokig mehetünk, és még ösvényt sem

találunk, és mégis végét nem érjük, mintha a meseként az óperencián is tulakarnánk menni.

Igen bizony, mivel az ily nagy erdőség, a melyet rengetegnek szoktak nevezni, mértföldekre elnyulik, a járás is nehéz az összefonódott indák és sűrű bokrok között, lassan haladhatunk előre s úgy hiszem, akárhány van kis olvasóim között, a ki ha ily rengetegbe tévedne, azt sem tudná, merre van jobbra, s merre balra, talán-talán még sirva is fakadna. Nem is lenne az csoda, hisz az a rengeteg oly csöndes, sötét, hogy megijedhet, aki még olyan helyen nem járt; ott bezzeg nincsen oly zaj, eleven élet, mint az iskola-termekben lezke előtt vagy után. Hátha még a jó Isten nem gondoskodott volna arról, hogy benépesítse az erdőt állatokkal! Igaz, ezek nem mutatkoznak minden lépten-nyomon, mivel üldözttetve levén, félve vonulnak vissza s így nem egy könnyen látjuk őket; de azért van ám ott sokféle és szebbnél szebb emlős, meg

madár, meg pillangó és sok ezer apró rovar. Mindenféle össze-vissza, hasznos és kártékony. Majd megismertetlek velök.

Kezdjük meg mindjárt a sort erdeink legnagyobb, legszebb vadjával, az

erdő ékességével, a mint szokták nevezni. E büszke állat

A nemes szarvas.

Én, mikor gyermek voltam és legelőször láttam e szép vadat, a mint büsz-

kén lépegetett a vadaskertben, egész örömmel feléje szaladtam. Nagy szemekkel megnézett s a kis embertől megijedni nem akarva, egy lépést sem hátrált, hanem lesütve fejét megszegte nyakát, fenyegetőleg felém fordítva nagy agancsait. Nosza akkor megijedtem én, elsikoltottam magamat, a sikoltásra ő is megugrott s így mindaketten kerekét oldva szaladtunk egyik jobbra, másik balra. De ő hogy ment! a mint egy percz mulva hátra néztem, már messze volt és iramlott sokkal könnyebben, gyorsabban és szebben mint a legszebb paripa. Jaj, milyen szép volt ekkor, soha el nem feledem!

Azonban, tudom, szeretnétek többet is tudni ez állat alakjáról és életmódjáról, tehát azt mondom el nektek. A szarvas a kérődzők rendjéhez tartozik. Tudjátok-e mit tesz az: kérődző állat? Ezen állatok négy rekeszre osztott gyomorral bírnak s a megrágott táplálék az első rekeszbe megy, onnan azonban kis idő mulva visszamegy a szájba s csak

ekkor rágják, vagy helyesebben örlik meg teljesen s nyelik le ujjalag, a mint ezt a házi szarvas-marhánál is láthatjuk minden nap. Az ide tartozó állatoknak patái (azaz körmei) sem olyanok, mint a lőé, hanem ketté vannak hasítva. Ilyen például a nyakorján (*Giraffe*) is.

Hanem szóljunk a szarvasról. Ez akkora, mint egy közép természetű ló, csak hogy nyaka hosszabb, teste és lába sokkal karcsubb. A him fejét szép ágakkal bíró két szarv díszíti, melyeket agancsoknak szoktunk nevezni. A szarvas színe nyáron át vörhenyes barna, télen vörhenyes szürke. Található vadon Európa és Ázsia nagyrészének kiterjedt erdőségeiben. Ott is legszívesebben tartózkodik a sűrűségben esőndesen elbujva reggeltől alkonyig, s csak akkor megy táplálkozni. A szarvasok örömezt tartózkodnak többen együtt s a legelőre is társaságban szeretnek kimenni. Táplálékuk az évszakok szerint különböző; nyáron át fű, zab, pohánka, gabonaneműek, utóbb rügy, sőt fahéj is; tavasszal, fű meg falevelek. Rendszerént mindig ugyanazon uton mennek ki a legelőre s hajnalban azon térnek vissza. Hangjokat nem hallatják, csak a him hallat nyár vége felé esetenként messzire elharsogó bögést.

Martin magyarra is lefordított természetrajzában (melyet jó volna olvasnotok), így írja le: »Szeme szép és tüzes, szaglása és hallása nagyon kifejlett, úgy hogy a vadászt messzire észreveszi; e mellett nagyon kíváncsi és oly ember elől, kinél nincs fegyver, nem fut el, hanem nyugodtan, sőt büszkén halad el előtte. A zenét rendkívül kedveli és

a kürt hangjait figyelve követi; ha veszélyt vesz észre, gyors ugrásokkal fut el és mindenféle oldalszökések által tud menekülni a hajtók elől; futtában 6—8 láb magas sövényeket is átugrik. Könnyedén átussza a folyókat és tavakat is. A vadász által megsebezve, gyakran védelmi állásba helyezi magát és szarvaival megtámadja.«

Sokszor egymás között is elkeseredetten viaskodnak a hímek, melyek általán sokkal hevesebb vérűek, kevésbbé szelídíthetők, sőt még a megszelídítettek is neki vadulnak, s ritka az oly betanult szarvas, mint a minót lehetett látni egy czirkuszban, mely Budapesten is tartott előadásokat. Ez úgy be volt oskolázva, hogy előadások alatt lóháton hajtó vadászatot tartottak reá, máskor pedig tüzi játék közepére állították s a jó állat esőndesen nézte, miként sutorognak körülötte az égő rakéták.

Husa izletes s vadászata a nagy uraknak kellemes mulatságok. E szép vadat vadászszák ebekkel, hajtókkal, üldözik lovon és lövik lesből. Az emberen kívül ellenségei a farkas és a hiúz, eme vérengző macskafaj, mely nagy fa vastag ágra lapulva lesi prédáját s ha egy szarvas közeledik, ráugrik és életerét keresztül harapja. A jövő alkalommal majd beszélék még »Brum Brum« bácsi, az öreg medve szomoru és vig kalandjairól, melyeken keresztül ment künn az erdőn meg muzsika szó mellett az emberek között.*)

Lázár Kálmán.

*) Csak hogy e derék író, Forgó bácsinak kedves jó barátja, gr. Lázár Kálmán, nemsokára azután, hogy e szép cikket megírta, örökre le-

A PELIKÁN.

(Képpel az 544. lapon.)

KIS barátom tekints rám,
Én vagyok az, igazán,
A nagy csőrű pelikán.

Tarsoly a csőröm alatt.
Ha megfogtam a halat,
Oda megy a jó falat.

Akkor vagyok kedvembe :
Tarsolyból a begyembe
Halaeskát ha szedem be.

Kis leányok, vitézek :
A mesét ne higyétek
Melyet rólam beszélnek.

Mert hisz hallátok talán :
»Vérrel tartja, mas híján,
Fiait a pelikán«.

Hogy véremet ereszem :
Már bizony azt nem teszem,
Míg a vízben hal leszen.

Pedig azt jól tudom, hogy
Hal a vízből ki nem fogy,
Még akkor sem, ha befagy.

Hal bővecskén esik rám,
Mert a tóbul telik ám —
Vigan él a pelikán.

RÖPÜLŐ HALAK.

(Képpel az 541. lapon.)

MADARAT, szárnyas rovarokat röpködni
látni, abban nincs semmi meglepő ;
de az már furesább, hogy vannak halak
is, melyek röpködni tudnak, pedig tudjuk,

tette kezéből a tollat — meghalt. Szenteljétek ti
is halát, szeretetteljes emléket a jeles férfinak,
ki még sok költői és tanulságos művek megírásá-
sára lett volna hívatva. Áldás poraira !

Budapest, halottak napján.

F. b.

hogy a hal a vízben él és rendesen csak
uszni tud.

A nagy oceánban él egy olyan hal,
melynek felső uszóhártái igen nagyra
nőnek, úgy hogy valóságos szárnyak és
csakugyan tud is velök rövid ideig a leve-
gőben röpködni. E halak nem nagyok,
legfeljebb egy láb hosszúak s hátuk kék,
hasuk ezüst-fehér pikkelyekkel van fedve ;
van egy vöröses barna fajta is, mely azon-
ban csak színre nézve különbözik az
előbbitől. E halak mindig nagy tömegek-
ben uszkálnak s a tengeren utazó hajósok
gyakran mulatnak azon a furesa tánczon,
melyet e halak a levegőben véghez visz-
znek : valóságos francia négyest tánczol-
nak. A halsereg egy része a víz felszínén
játszadzik, a másik rész pedig felröpköl
a levegőbe, még pedig mindig két csa-
patban, egymástól mintegy hatvan lépés-
nyire ; szépen rendbe sorakoznak, aztán a
két csapat egymás felé röpköl, úgy hogy
majdnem elérik egymást ; ekkor hirtelen
visszatérnek előbbi helyükre és újból kez-
dik a tánczot, végre visszamerülnek a
vízbe, de azonnal felröpkölnek újabb csa-
patok és folytatják a mulatságot.

A röpkölő hal nem bír sokáig fent
maradni a levegőben ; mihely szárnyain
a víz megszáradt, nem bírja mozgatni s
visszaesik a vízbe. Annyira nem bír ekkor
röpkölni, hogy ha éppen hajó fölött tánczolt
a hal-sereg, az egész tömeg lepotyog a
hajó födelzetére, hol a matrózok össze-
szedik és jó lakomát főznek belőlök.

E szegény halaknak különben sok
ellenségük van a vízben és a levegőben
egyaránt. A vízben a delfinek, a cá-
pák és más nagy halak üldözik és falják,
ha pedig felröpkölnek a levegőbe, a raga-
dozó vízi madarak rögtön ott teremnek
és szintén ölik, felfalják szegényeket ; de
oly nagy számmal vannak e repülő halak,
hogy ámbár mindennap sok ezer esik ál-
dozatul közülök veszedelmes ellenségeik-
nek, seregük még sem apad soha.

A HOLD.

A hold? Ez itt a hold? fogja kiáltani egyik-másik közületek, kis olvasóim. — Hiszen ez egy sziklás vidék, mely, úgy látszik, tele van kialudt tűzhányó hegyekkel! Olyan tölcserék nyílnak minden hegyesücsbe, mint a milyeneknek a tüzokádók kraterjét rajzolják. Már hogy lehetne ez a hold? Hiszen sokszor látjuk este a holdat, amint az égboltoza-

ton világít, mint egy nagy fényes tányér, mintha csupa ezüsből volna; ez a kép pedig csupa sötét sziklákat mutat!

És mégis úgy van! A hold olyan, a milyennek ez a rajz mutatja Csakhogy, persze, ha szabad szemmel nézünk esténként a teli holdba, akkor nem látjuk e hegyeket s azt hihetjük, hogy a hold egy fényes sima tányér. Régibb időkben, mikor az emberek a nagyító üveget és távesövet nem ismerték, nem is tudták, mi van

a holdban s mindenféle bolondos dolgokat gondoltak. De most már oly tökéletes távesövek vannak, hogy a csillagvizsgálók egészen világosan láthatják, mi van a holdban.

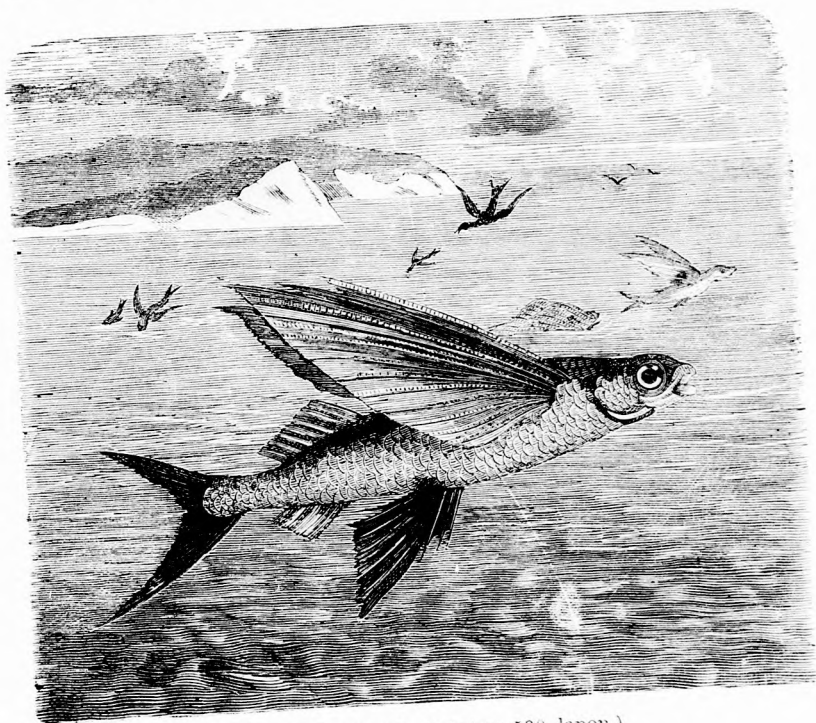
Azt talán már tanultátok, hogy a hold körülbelül ötvenezer mérföldnyi távolságra van a földtől s ezért látszik olyan kicsinynek, pedig voltaképen olyan nagy, hogy felületén Európa valamennyi országa kényelmesen elférne; azt is tudjátok talán, hogy a hold maga nem fé-

nyes, hanem csak azért világít, mert a nap sugarai reá sütnek. Mikor a nap sugarai nem érik, akkor a hold egészen sötét s ezért ilyenkor a holdban sötét éjszaka van. Ez azonban a holdban nem szomorít senkit, mert a holdban nem lakik senki, legalább olyanforma emberek és állatok nem, mint a földön. A tudósok jó távesövek segítségével kiderítették, hogy a hold felülete olyan, mint a földnek valamely nagyon sziklás, hegyes vidéke, csakhogy a holdon levő hegyek

nagyobbrészt tüzhányó hegyek voltak hajdanában, nagyon, nagyon régen. Most már nem okádnak tüzet, egészen kialudtak s környékük egészen kopár. A holdbeli hegyeket oly tisztán láthatni a távcsöveken át, hogy a tudósok az egyes csücsöknek nevet is adtak, mint itt a földön szoktuk megnevezni a magas hegyeket.

A holdbeli hegyeken nincsenek er-

dők, a völgyekben nincs víz, és ami legfőbb, a holdban nincs levegő, már pedig, tudjátok, levegő nélkül magunkhoz hasonló lények nem élhetnek. Az a szép hold tehát tulajdonképen nagyon szomorú, kopár sziklás hely, hol semmi és senki sem élhet s még ha el is bíránk oda röpködni, tudom, mindenki sietne rögtön vissza a mi szép földünkre.

RÖPÜLŐ HALAK. (Lásd az 539. lapon.)

ARANYMOSO FIUCSKA.

(Képpel az 533. lapon.)

MIKOR szép fényes aranyokat vagy arany ékszereket és egyéb drága arany tárgyakat láttok, talán eszetekbe sem jut, honnan és miként kerül elő az a szép, drága érez, vagy ha hallottátok is hírét

az aranybányának, talán azt hiszitek, hogy az aranybányászok valami nagyon gazdag emberek s ugyanesak jó dolguk lehet, mikor a földből ássák ki az aranyat. Pedig nem úgy van ám!

Az arany, úgy mint az ezüst, vas és a többi érez, leginkább mélyen a föld gyomrában található s keserves munká-

val kell mély bányákat ásni, hogy hozzá lehessen férni. Vannak ugyan folyók is, melyeknek fenekén a homokban arany szemecskék találtatnak, s ilyen folyók vannak Magyarországon is; hanem bizony ezekben nem sok aranyat találnak. De szép magyar hazánkban vannak nagy bányák is és ezekből minden esztendőben sok arany kerül ki, — hanem sok munkába is kerül ám, míg az arany oly szépen, tisztán föl van dolgozva, a hogy mi kezünkbe kapjuk. Sok szegény ember dolgozik rajta és különösen sok kis fiu is, mint a rajzon láthatjátok és míg ti iskolába jártok s otthon szüleitektől mindent megkaptok amire szükségetek van, az erdélyi bányavidéken a szegény fiuk egész nap dolgoznak az aranymosás körül, hogy néhány krajczárt kapjanak kenyérre. Ugy bizony, néhány krajczárt, — olyan kevés hasznuk van nekik az aranybányászatból. Megmagyarázom nektek, hogy van ez.

Az arany csak nagyon ritkán található tisztán és nagyobb darabokban; össze van vegyülve az értéktelen kövel a föld mélyében. A bányászok tudják, milyen kövekben szokott arany rejtve lenni s e köveket fölszállítják a mélységből a szabadba s itt egy malom forma zuzóba viszik, hol a köveket egészen apróra összetörlik. Igen ám, de az aranyszemecskék olyan aprók, mint a gombostü feje, nem lehet az összetört kő porából kikeresni. Ekkor tehát a törmeléket egy olyan fadénybe teszik, mint a rajzon láthatjátok, vizet öntenek reá s kis fiukat állítanak hozzá, hogy egy lapátforma eszközzel folyvást keverje. Az egészből ekkor piszkos habarék válik, olyan, mint az utcai sár; de a folytonos keverés következtében az aranyszemecskék, melyek nehezebbek a többi sárnál, leülepsznek az edény fenekére. A vizet azután lecsapolják, a felül levő sarat ovatosan leszedik s a fenekén megtalálják az aranyszemecskéket. Néha sok, néha nagyon kevés arany van, de akármennyi van, nem a fucskái,

aki mosta-kavarta, hanem a bánya gazdájaé. A fiu néhány krajczárt kap fáradságáért s örül, ha mindennapra kap ilyen munkát s vihet haza egy kis pénzt szegény szüleinek.

SZEGÉNY LENKE.

SZEGÉNY Lenke tégedet
Szívemből sajnállak.
Nincs szegényebb teremtés
Kis Lenke te nálad.

A tó parton sirdogálsz
S csak lesed, csak várod:
Kihajt-é mi bel' esett —
A líkas krajczárod!

RÓMAI IRÁS.

NEMEM. L. EXEMI. LYE. T. PROBA.
L. TATOCE. MARME. G. F. EITE. NI.
MINTE. D. DIGRE. MELEM. ES.
U. TANISSL. K. ERT. F. OCTO. CARAT
NIFOR. GOBA. C. SI. O. ROM. ERE.

KÉSEI RÓZSA.

(Képpel a ezimlapon.)

§ ÜVÖLTVE kél az őszi szél
Szállong, repül a falevél.

Az erdő tar. Oh mi hamar
Lett virányból fakó avar!

Lent a völgyben, csendes ölben
Rózsabokor zirren zörren.

Pusztá leve; a levele
Fakó fűre hulladoz le.

Már nem virul, már nem pirul;
Nem hull rózsá ágairul.

Zörren, loppán, elhagyottan.
Nincs már élet a bokorban.

Ah! . . . Nézz oda! Milyen csoda!
Ott virul egy, nagy titokba!

Kis Cziczelve észre vette,
A bimbócskát fölnevelte.

S jól megvédte a tündérke
Hogy fagyasztó szél ne érje.

S a kis lányka hamarjába
Oda tűzte szög hajába.

S mint a lepke: szép lebegve
Fut házuknak elejébe.

Ottan játsztak a kistársak;
Köztök nagy ám a csodálat.

»Honnan vetted, honnan szedted
A kései rózsaszálat?»

Mond Cziczelve: »Kis tündérke
A kedvemért jól megvédte.

S mikor épen virult szépen
Óvatosan le is téptem.

Fölneveltem, megőriztem,
Fürteimbe bele tűztem!

UTÓLAG. MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« IX. köt. 30-ik számában megjelent szövejtvény megfejtését utólag még beküldték: Zlinszky Aladár és Ida, Novák Etelka, Epstein Gyula, Farkas Mariska.

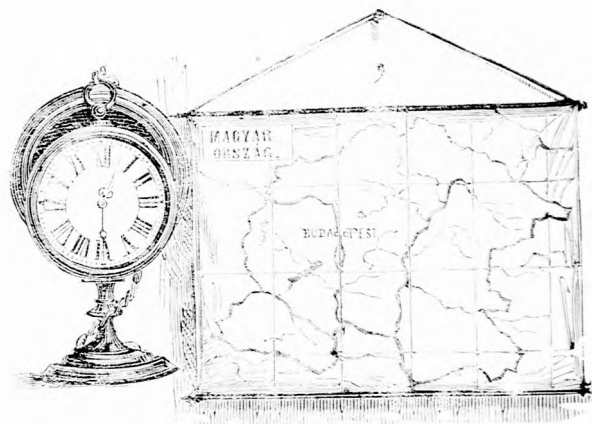
*

A »KIS LAP« IX. köt. 30-ik számában megjelent számrejtvény megfejtését utólag beküldték: Farkas Mariska, Epstein Gyula, Novák Etelka, Najmányi Gabriella Zlinszky Ida és Aladár.

*

A »KIS LAP« IX. köt. 30-ik számában megjelent találos mesék megfejtését utólag még beküldték: Zlinszky Ida, és Aladár Novák Etelka, Epstein Gyula, ifj. Kremniczky Ferencz.

KÉPREJTVÉNY.

A PELIKÁN. (Lásd az 539. lapon.)

Felelős szerkesztő: *Forgó bácsi*. Kiadó-hivatal: Budapest barátok tere, 7-ik sz. Athenaeum-épület.
Kiadja és nyomatja az Athenaeum irodalmi és nyomdai részv. társulat.
Megjelen hetenként egyszer, 16 oldalon.